

materijala u Televiziji Zagreb, te praćenje cirkulacije video materijala kompjuterom i iskustva s programom za dokumentaciju »STATUS«, uz primjer pretraživanja baze podataka »STATUS«-om.

9. Istaknuta je vrijednost programske dokumentacije Televizije, koja predstavlja nacionalni fond AV materijala, memoriju društva u slikama i riječima. Napori AV dokumentarista usmjereni su na efikasno korištenje tog materijala. Autor navodi oblike programskog korištenja AV materijala, opisuje postupak toga korištenja, te kontrolu koja se obavlja prilikom svakog izlaska i ulaska u TV dokumentaciju.

10. U zaključku, među ostalim, navedena je mogućnost povezivanja baze podataka o AV materijalima s drugim sistemima u javnom informiranju, ili nacionalnim institucijama od posebnog društvenog interesa: novinskim kućama, Arhivom Hrvatske, Kinotekom Hrvatske i Nacionalnom i sveučilišnom bibliotekom, te bazama podataka TV dokumentacija u drugim televizijskim sklopu JRT-a.

U radnji je detaljno opisana tehnologija postupaka, a želja je autora da u prvom redu posluži kao priručnik za mlade AV dokumentariste, dakle ima i pedagoško-obrazovnu namjenu. Budući da je to prvi rad u nas, koji se bavi ovom problematikom, interesantan je i za širi krug čitalaca, a naročito za arhiviste, imajući općenito u vidu nosioce podataka budućnosti: film i video materijal.

A. Vuković

Stijepo Obad, STJEPAN ANTOLJAK U povodu 75. obljetnice života i 50 obljetnice znanstvenog rada, Zadar 1984.

Malo je historiografa u hrvatskoj povijesnoj znanosti koji se punih pedeset godina kontinuirano bave istraživačkim, pedagoškim i arhivskim radom. Među takvima u nas je prof. dr Stjepan Antoljak, koji je s dvadeset četiri godine života ušao u povijesnu znanost, istražujući ponajviše prošlost hrvatskog naroda, ali i drugih jugoslavenskih naroda i narodnosti, probleme iz opće povijesti staroga, srednjeg i novog vijeka.

U povodu njegovih jubileja Povijesno društvo u Zadru tiskalo je prigodnu publikaciju koju je napisao dr Stjepo Obad, bliži suradnik dr Antoljaka. Autor donosi dosta podataka iz njegova životnog puta i ukazuje na glavne odrednice znanstvenoga i stručnog rada. U drugom dijelu donosi iscrpnu bibliografiju njegovih radova, preko 250 naslova, a u trećem bibliografiju o njemu. Po svemu sudeći, S. Obad uložio je puno truda, budući da su radovi S. Antoljaka razasuti u brojnim publikacijama u zemlji i inozemstvu.

Pored znanstveno-istraživačkog rada, S. Antoljak velik dio svoga radnog vijeka posvetio je pedagoškom radu. Predavao je na filozofskim fakultetima u Zagrebu, Skopju, Prištini i Zadru. Pokrenuo je postdiplomski studij na Filozofskom fakultetu u Zadru, na kojem je magistrirao i doktorirao lijep broj postdiplomaca i doktoranata.

Stjepan Antoljak osobito je zaslužan za početak i organizaciju rada u Historijskom arhivu u Zadru. Naime, god. 1946, kada je postavljen za direktora Državnog arhiva, S. Antoljak je zatekao arhivsku građu u potpuno nerednom stanju. razasutu na raznim mjestima u gradu, a dijelom i u Italiji. Talijani su dio građe prenijeli na drugu stranu jadranske obale, prav-

dajući to ratnim prilikama i navodnim strahovanjima da će biti uništena. Teško je prihvatiti mišljenje talijanskog povjesničara A. Crechia koji se trudi da dokaže brigu Talijana za arhivsko blago u Zadru. Kolika je bila ta briga, potvrđuje i činjenica da za dvadeset i više godina talijanske uprave u ovom gradu nijedna publikacija s područja društvenih znanosti tiskana na tlu tadašnje Jugoslavije nije našla mjesta u biblioteci Arhiva. Našim znanstvenim radnicima bio je onemogućen rad, naročito u vrijeme kada je direktor Arhiva bio Giuseppe Praga. Građa je uglavnom korištena u iridentističke svrhe, te sve ono što je napisano u međuratnom razdoblju ima malu znanstvenu vrijednost.

U takvim prilikama, nakon oslobođenja (1944) pristupilo se spašavanju i sanaciji građe. Takvo stanje zatekao je i Antoljak prilikom stupanja 1946. na dužnost ravnatelja Arhiva. Prvi mu je zadatak bio sakupiti sve arhivalije s raznih strana i smjestiti ih pod jedan krov. Drugi, pronaći i osposobiti stručni i pomoćni kadar kako bi arhivski fondovi bili što prije dostupni istraživačima. Sve te zadatke uspješno je obavio dr Antoljak, tako da je god. 1947. Arhiv bio osposobljen za rad. Samo velika ljubav i marljivost arhivskih radnika, predvođenih svojim direktorom, mogla je za kratko vrijeme osposobiti tu ustanovu. Dr Antoljak se tada zalagao da arhivska građa u Dalmaciji bude smještena na dva mjesta, u Zadru i Dubrovniku, jer je Dubrovnik još od ranije imao organiziranu arhivsku ustanovu. I tako su počeli pristizati prvi istraživači iz Hrvatske i Jugoslavije, s obzirom na to da je više od četvrt stoljeća arhivska građa u Zadru bila nedostupna za naše istraživače.

Njegovom zaslugom pokrenuta je (1949) prva publikacija Arhiva, a istoodobno i prva znanstveno-stručna periodika u Zadru nakon oslobođenja, tzv. »Miscellanea«, od koje su izašla četiri broja. Svrha te publikacije bila je da ukaže na neistraženu bogatu građu iz povijesti, hrvatskog i drugih naših naroda koja se čuva u zadarskom arhivu. »Miscellanea« je donosila dokumente koji se odnose na gospodarske i političke prilike u vremenskom rasponu od trinaestog do dvadesetog stoljeća. To su uglavnom opće političke i kulturne prilike, te položaj pojedinca i društva. Spisi su dati u izvornom obliku na latinskom, talijanskom, njemačkom i hrvatskom jeziku, te dokumenti pisani bosančicom i glagoljicom u latinskoj transkripciji. Šteta je da se ta edicija ugasila nakon odlaska dra Antoljaka u Historijski arhiv u Rijeku 1952. godine.

Publikacija Stijepe Obada upućuje čitaoca i budućeg biografa dra Antoljaka na nekoliko problema koje je taj rijetko marljivi arhivski znanstveni i pedagoški radnik načeo, pokušao riješiti ili riješio te, što je isto toliko važno, potakao druge na historiografski rad. Od kolikog su interesa rezultati njegova polustoljetnog rada, najbolje svjedoči nekoliko visokih društveni priznanja.

D. Martinović

VRELA I PRINOSI. Zbornik za povijest isusovačkog reda u hrvatskim krajevima. Br. 13, 1982. i 14, 1984.

Časopis se ponovo pojavio u povodu 50. godišnjice pokretanja. Posljednji broj je izašao 1941. Novi gl. i odg. urednik je *Mijo Korade*.

Broj 13, 1982, str. 186. *Mijo Korade, Kronologija i bibliografija radova o Miroslava Vanina (1879—1965) (5—22)*. Nakon općih životopisnih podataka